

Datum: 12 augustus 2025	Initialen auteur: MvdM/RB	Bereikbaar: 14 0162
Status: Openbaar	Team: Control en Duurzaamheid	

Onderwerp:

Convenant Schoon- en emissieloos bouwen en daarmee verbonden SPUK-middelen

Geraadpleegde teams:

Buiten Beleid, Buiten Projecten, Vastgoed, Inkoop, Communicatie en Control

Portefeuillehouder

Van der Zanden

Geheimhouding op	Titel	Grondslag WOO	Tot wanneer

Datum: 5 augustus 2025

Openbaar

Zaaknummer: 1073655**Waar gaat het over:**

Convenant Schoon- en Emissieloos Bouwen en daarmee verbonden SPUK-middelen

Waar moet ik 'ja' tegen zeggen? (voorstel)

1. Het Schoon en Emissieloos Bouwen (SEB) convenant aan te gaan, waarbij gekozen wordt voor het basishoogte van emissie-eisen voor bouwmaterieel.
2. De raad door middel van een raadsinformatiebrief te informeren over de ondertekening van het convenant.

Waar komt deze vraag vandaan? (Aanleiding)

- In 2030 gaan wettelijke normen gelden voor schoon en emissieloos bouwen (SEB). Het SEB-convenant is bedoeld om opdrachtgevers en marktpartijen hierop voor te bereiden.
- De bouwteampartner Van Wijlen uit Sprang-Capelle heeft voorgesteld om emissieloos bouwmaterieel in te zetten voor het project Provinciale weg Oosteind. Van Wijlen heeft daarbij gewezen op de Specifieke Uitkering (SpUk) SEB, die benut kan worden voor een tegemoetkoming in de eventuele meerkosten van het in te zetten schone of emissieloze bouwmaterieel.
Om in 2026 in aanmerking te komen voor deze uitkering moet de gemeente uiterlijk in augustus 2025 het SEB-convenant ondertekenen. In het SEB-convenant maken partijen afspraken over de gezamenlijke uitvoering van de Routekaart SEB (zie bijlage) om stapsgewijs emissieloos bouwen in aanbestedingen te integreren richting 2030. Per periode en per categorie materieel zijn de minimumeisen vastgelegd. Het convenant heeft alleen betrekking op projecten waar de gemeente zelf opdrachtgever is. Het is dus niet van toepassing voor projecten van derden zoals woningbouwprojecten. Het betreft aanbestedingen met betrekking tot bouw-, onderhoud- en sloopwerkzaamheden, uitgezonderd onderhoud van groenvoorzieningen.
- De gemeente Breda heeft eerder dit jaar gevraagd of de gemeente Oosterhout het SEB-convenant ook wil ondertekenen omdat hiermee de vraag naar en het aanbod van SEB bouwmaterieel groter wordt. Het SEB-convenant is inmiddels door meer dan 110 partijen getekend, waarvan ongeveer de helft gemeenten, waaronder Tilburg en Breda die voor het ambitieuze niveau gaan. Andere omliggende gemeenten zijn bezig met de voorbereidingen om aan te sluiten.
- Voor de reconstructie van de Burgemeester Holtroplan hebben we al een succesvolle pilot gedaan met emissieloos bouwmaterieel.

Wat willen we bereiken? (gewenst effect)

Met de ondertekening van het SEB-convenant en het uitvoeren van de daarin vastgelegde afspraken zorgen we voor:

- Schonere lucht en minder geluidhinder van bouwmaterieel.
- Meer investeringszekerheid voor ondernemers voor de aanschaf van schoon en emissieloos materieel zodat zij voorbereid zijn op de wettelijke eisen die vanaf 2030 gaan gelden.
- Vermindering van de emissie van broeikasgassen en andere stoffen zoals stikstof. Daarmee wordt een bijdrage geleverd aan de aanpak van klimaatverandering en het stikstofprobleem.

Waarom zou ik 'ja' zeggen? (argumenten)

1.1 Het levert een bijdrage aan landelijke en Oosterhoutse beleidsdoelen.

In het programma SEB werken de Rijksoverheid, medeoverheden, marktpartijen, brancheorganisaties en kennisinstellingen samen om de doelen voor de natuur, het klimaat en de gezondheid te behalen. Naast het reduceren van stikstofemissies, draagt SEB ook bij aan de Rijks- en lokale doelstellingen voor de reductie van CO₂ en fijnstof, o.a. opgenomen in het Klimaatakkoord, de strategie Klimaat neutrale en Circulaire Infraprojecten en het Schone Lucht Akkoord (SLA), dat door de gemeente Oosterhout getekend is in 2023. Een van de thema's uit het SLA is "Mobiële werktuigen"; het streefdoel is om de negatieve gezondheidseffecten van luchtmissies (NO₂ en fijnstof) van mobiele werktuigen in 2030 met minimaal 75% te hebben verminderd ten opzichte van 2016.

1.2 Het basisniveau volgt een realistisch pad richting de strengere wettelijke normen in 2030

Het Basisniveau geldt als minimaal ingroei pad voor iedere opdrachtgever die het SEB-convenant heeft ondertekend. Daarmee zegt die opdrachtgever toe minimaal de emissie-eisen uit dit niveau toe te passen. Het basisniveau zorgt ervoor dat in 2030 de wettelijke normen behaald worden. Volgens het basisniveau moeten bijvoorbeeld lichte mobiele werktuigen (tot 56 kW), alle pompen en generatoren en bestelauto's in 2028, en middelzware (tot 130 kW) en zware mobiele werktuigen (tot 560 kW) in 2035 en lichte vrachtwagens (N2) 100% zero-emissie zijn. Het ambitieuze niveau stelt hogere eisen waarmee de emissie verder worden gereduceerd.

1.3 Het betreft een inspanningsverplichting en geen juridisch afdwingbare resultaatsverplichting

De partijen die het convenant ondertekenen spannen zich in om de implementatie van de afspraken uit dit convenant binnen de eigen organisatie te begeleiden en te versnellen. In het convenant is vastgelegd dat het nakomen van deze afspraken NIET in rechte afdwingbaar is.

1.4 De SpUk SEB en SSEB-middelen kunnen ingezet worden bij eventuele meerkosten

Voor iedere ondertekenaars van het SEB-convenant is tot en met 2029 een SpUk SEB van maximaal € 1 miljoen per jaar beschikbaar. Hiermee kan tegemoet gekomen worden aan eventuele hogere projectkosten. De uiteindelijke SPUK-bijdrage wordt gebaseerd op de daadwerkelijke inzet van schoon of emissieloos bouw materieel dat per project geregistreerd moet worden. Daarnaast kunnen aannemers een aanvraag indienen voor een subsidie om emissieloze bouw machines te kopen of te leasen.

1.5 Meer investeringszekerheid voor ondernemers die werken met zero-emissie (ZE) materieel

Ondernemers hebben investeringszekerheid en perspectief nodig om te investeren in emissieloos bouw materieel, mede door de lange terugverdientijd van gemiddeld acht jaar. Het tekenen van het SEB-convenant door meer opdrachtgevers zorgt voor meer investeringszekerheid. Gemeenten die SEB-materieel uitvragen, stimuleren gebruik en spreiding van investeringen, wat een positief effect zal hebben op de prijs per project.

1.6 Het ondersteuningsplatform begeleidt en ontzorgt bij het zetten van stappen richting SEB

Er is een landelijk ondersteuningsplatform opgericht dat partijen ondersteunt bij de uitvoering van het convenant. Deze ondersteuning bestaat onder andere uit het leveren van tools en formats, het leveren van advies en het bij elkaar brengen van ervaringen en kennis.

1.7 De inzet van SEB levert een bijdrage aan het verkleinen van de stikstofproblematiek

Stikstofproblematiek zorgt voor vertragingen bij bouwplannen en vergunningen. Door recente rechterlijke uitspraken is het belang van stikstofreductie verder toegenomen. Bij het realiseren van projecten met Zero Emissie bouw materieel vermindert stikstofemissie tijdens de bouw, het bevordert de voortgang van projecten en vergemakkelijkt het verkrijgen van vergunningen. Daar waar vanwege stikstof nu al emissieloos bouw materieel wordt ingezet kan na ondertekenen van het

convenant een bijdrage vanuit de SpUk SEB middelen ingezet worden om eventuele meerkosten te compenseren.

Wat zijn de nadelen, beperkingen en risico's? (kanttekeningen)

Hogere kosten

De resultaten van onderzoek naar de kosten van verduurzaming zijn op www.opwegnaarseb.nl gepubliceerd. Omdat emissieloos bouwmaterieel nu vaak nog duurder is dan conventioneel bouwmaterieel bestaat de kans dat sommige aanbestedingen duurder uit zullen vallen. De verwachting is echter dat de prijs de komende jaren gaat dalen, zeker als de vraag toeneemt. Daarnaast wordt conventioneel materieel op fossiele brandstof in de toekomst fors duurder door de invoering van de CO₂-heffing en bijbehorende verhoging van de brandstofprijzen, naar verwachting in 2027. Met de SpUk-middelen kunnen de mogelijke meerkosten (deels) gedekt worden.

Mogelijke consequenties lokale aannemers

Lokale aannemers, met wie we al jaren samenwerken maar die (nog) niet investeren in schoon en emissieloos bouwmaterieel maken in de toekomst mogelijk minder kans om aanbestedingen te winnen. Door aannemers nu al voor te bereiden op de aanscherping van de wettelijke normen, zorgen we er echter voor dat zij op tijd stappen kunnen zetten in het verduurzamen van hun materieel.

Risico's van het niet tekenen:

Indien het convenant niet ondertekend wordt, loopt de gemeente de SpUk-middelen mis en kan er geen gebruik gemaakt worden van de expertondersteuning van het SEB-ondersteuningsteam. Ook zal de gemeente zelfstandig kennis op het dossier moeten opbouwen, zonder gebruik te kunnen maken van de kennisdeling met de andere gemeenten. Dit betekent dat de gemeente zelfstandig de stappen richting de wettelijke normen in 2030 moet zetten en financieren. En verder ontbreekt voor aannemers de prikkel om vooruitlopend op de wettelijke normen al te investeren in schoon en emissieloos materieel.

Wat mag het kosten en waar gaan we het van betalen? (financiën)

Het ondertekenen van het SEB-convenant brengt geen kosten met zich mee, anders dan de reguliere ambtelijke kosten.

Van 2026 tot en met 2029 komt de gemeente elk jaar in aanmerking voor maximaal € 1 miljoen aan SpUk-budget, dus maximaal € 4 miljoen (inclusief btw). Dit bedrag is voor alle deelnemende gemeenten, ongeacht het ambitieniveau waarop ze intekenen, gelijk. De daadwerkelijke SpUk-bijdrage hangt af van het aantal emissieloze bouwmachines, werktuigen en vaartuigen dat ingezet wordt per aanbestede bouwwerkzaamheid, in combinatie met:

- de vermogensklasse van de machine(s);
- het bedrag per inzetdag;
- het aantal inzetdagen.

Het is in dit stadium nog niet mogelijk vooraf te berekenen hoe hoog de meerkosten en daarmee de SPUK-bijdrage zal zijn. Dit is afhankelijk van het aantal en het soort projecten dat we onder het convenant op willen pakken. Als gemeente kunnen we hier zelf keuzes in maken waarbij we de te verwachten meerkosten mee kunnen wegen in onze keuze. Het ondersteuningsteam SEB kan ondersteunen met het onderzoeken van de te verwachten meerkosten. Op deze manier zorgen we ervoor dat we het maximale SpUk budget van € 1 miljoen niet overschrijden. Voor projecten waar nu al schoon of emissieloos materieel ingezet moet worden vanwege de stikstofnormen, kan in de toekomst een beroep gedaan worden op de SpUk-bijdrage.

Via de jaarlijkse SiSa moet aangetoond worden dat de SpUk-middelen daadwerkelijk worden benut voor projecten met betrekking tot inzet van ZE-materieel voor bouwprojecten. Verder geldt er een meldingsplicht als de werkzaamheden niet doorgaan, de werkzaamheden later starten dan wel eindigen of 10% lager uitvallen dan vooraf geraamd.

Wat, waar en hoe communiceren we over het initiatief? (communicatie)

Met het team communicatie wordt afgestemd op welke manier en op welke media intern en extern gecommuniceerd gaat worden over het ondertekenen van het SEB-convenant. Daarnaast zullen we de aannemers waar we geregeld mee samenwerken op de hoogte brengen van de ondertekening van het convenant en de mogelijkheid om meerkosten (deels) vanuit de SpUk te dekken.

Wat zijn de praktische gevolgen na akkoord? (vervolg)

1. De afspraken worden binnen 6 maanden geïmplementeerd. De keuze voor de routekaart SEB op basisniveau betekent dat de eisen die opgenomen zijn in de routekaart SEB worden opgenomen in het moederbestek. Er wordt een werkgroep met vertegenwoordigers vanuit Buiten projecten, vastgoed, inkoop, duurzaamheid en communicatie gevormd om de implementatie te begeleiden.
2. We gaan controleren op de naleving van het toepassen van emissie-eisen binnen aanbestedingen en vergunningverlening (de Rijksoverheid onderzoekt de mogelijkheden hiervoor).
3. Waar mogelijk initiëren, stimuleren en ondersteunen we bouw logistieke maatregelen om het aantal vervoersbewegingen van en naar de bouwlocatie te verminderen en procesmaatregelen te treffen voor het verminderen van emissies op de bouwplaats (als voorbeeld kan gedacht worden aan conceptueel bouwen).
4. Er wordt voor laadinfrastructuur samengewerkt met de [Nationale Agenda laadinfrastructuur](#) bijvoorbeeld door de toekomstige laadbehoefte te delen.
5. Er wordt samengewerkt met andere ondertekenaars van het convenant aan kennisontwikkeling -deling op het gebied van het verkrijgen en delen van inzichten in vraagstukken rondom de inzet van schoon- en emissieloos bouwen.
6. We monitoren de voortgang, knelpunten en best practices over de inzet van schoon en emissieloos bouwmaterieel en rapporteren dit aan het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat.

Waar vind ik meer informatie? (bijlagen)

1. Te ondertekenen formulier Convenant Schoon en emissieloos bouwen
2. Convenant Schoon Emissieloos Bouwen
3. Routekaart Schoon en Emissieloos Bouwen
4. Raadsinformatiebrief